

moralfte Virkning, som et Lovforbud, selv hvor det ikke kan holdes i Kraft ved Tyvandsmidler, maa antages at udøve paa den loyale og, som man antager, større Deel af Befolkningen. Der var flere af Stortingets meest betyvende Medlemmer, der ei deelte den Forestillingsmaade, der laae til Grund for den foreslaaede Lovforandring; men den vandt dog Stemmesleerhed i Thinget og blev stadfæstet af Kongen. Det er aabenbart, at de til hlin Tid i Norge opstaaede betænkkelige Arbejdsforeninger, af hvilke netop Loven af 8de September 1842 var bleven brugt som et virksomt Agitationsmiddel, havde betydelig Indflydelse paa denne Sags Stæbne. Iøvrigt sees det, at den lovbestaaende Rentefods Doverskridelse ogsaa ved Laan i faste Eiendomme var noget aldeles Sædvænligt, fordi 4 pCt. Rente i Forhold til den i Norge forhaandenværende Capitalmasse er for ringe, ligesom der og ved Lov er givet den ene Laaneindretning efter den anden Frihed til at tage høiere Rente, noget, som endog skete ved to andre under forebemeldte 15de September 1851 udgivne Love. Efter alt det Foransførte kan det, der skete i Norge i 1851, aldeles ikke opvække nogen Betænkkelighed ved her at gaae en Vej, der ligner den, man i 1842 gik i bemeldte Rige.

Mod det ovennævnte Forslag, at lade den nuværende Rentegrænsen blive i Kraft, hvad Laan i faste Eiendomme angaaer, men derimod gjøre Rentefoden fri for andre Udlaan, frembyder sig iøvrigt den Indvending, at dette muligt vilde være at trække Capitalerne ud af faste Eiendomme. Dette er dog Noget, som man ikke med Grund kan berygte. Saafremt ovenmeldte Forsjæl kunde faae denne Virkning, saa maatte den for længe siden være indtraadt; thi i Virkeligheden har det ingen Vanskelighed at faae høiere Rente, hvor man ei vil have Prioritet i faste Eiendomme, og det endog uden at komme i nogen Strid med Loven. Naar til Exempel Creditor ei forstrækker Debitor med rede Penge, men giver Statspapirer eller andre Effecter eller Varer, hvorfor denne forskriver sig til en høiere Sum end den, der svarer til deres gangbare Værdi, saa er det ikke et Pengelaan, men et Salg, der foresligger, men da er den Præis, hvorom Parterne

ere komne overeens, uden Videre bindende. Ogsaa giver Discontopræmiens Frihed, især efterat indenbyes Vexler ere blevne almindelig tilladte, en meget udstrakt Leilighed til paa lovlig Maade at undrage sig Rentelovens Indskrænkning. Men ogsaa har man, som alt bemærket, i det nylig nævnte Patent for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, et flaaende Beviis for, at en Lov, der tillader høiere Rente af andre Laan end af dem, der ere forbundne med Pant i faste Eiendomme, ikke er til Hinder for, at Capitaler i Oversflodighed komme til Markedet for at anbringes mod saadant Pant, selv mod en lavere Rente end den saaledes tilladte.

Til at samtykke i en Lov, der gjorde Renten udenfor Udlaan i faste Eiendomme fri, antager Ministeriet heller ikke, at Rigsdagen vil være utilboelig. I det de Roeskildske Provindsstænder, som anført, med 45 mod 13 Stemmer forfæstede et Lovforslag om en almindelig Ophævelse af lovbestemt Rente, fik dog et subsidiairt Forslag, der gik ud paa en saadan Frihed med Hensyn til Udlaan uden Pant i faste Eiendomme, lige Stemmer for og imod sig, og det er ikke usandsynligt, at der var blevet Stemmesleerhed for samme, hvis det var fremkommet som et Regjeringsforslag, saaledes at den nærværende Rentefods Vedligeholdelse med Hensyn til Laan i faste Eiendomme snarere derved vilde blive stadfæstet end svækket, hvilket sidste Mange uden Tvivl berygtede at kunne blive Virkningen af det subsidiaire Forslags Antagelse.

Imidlertid er man ikke gaaet ud fra i Forbindelse med Rentefodens Frigjørelse med Hensyn til den Gjæld, der stiftes uden Pant i faste Eiendomme, strax at ophæve Afgang til 5 pCt. Bevillinger med Hensyn til Laan mod saadant Pant. De hidtil brugelige Bevillinger turde endog hyppigst have fundet Sted med Hensyn til deslige Laan. Dette har uden Tvivl dog for en stor Deel sin Grund i disse Bevillingers historiske Oprindelse; thi oprindeligt var der herved blot Spørgsmaal om Laan i faste Eiendomme, hvilket tildeels ogsaa kommer af, at det er vanskeligt ret at individualisere det Laan, hvortil Bevillingen skal benyttes, naar det ei lyder paa et bestemt